

План зустрічі

- ▶ Гендерна політика ЄС та її деякі результати
- ▶ Забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків в Україні
- ▶ Що слід змінити в гендерній політиці України, аби відповідати євроінтеграційним очікуванням?
- ▶ Запитання і відповіді

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Термінологія

- ▶ Гендерна політика = забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків
- ▶ Інституційний механізм забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків (закони, відповідальні органи влади)
- ▶ «Дія зверху» (органи державної влади, політичні партії)
- ▶ «Дія знизу» (громадські організації, жіночий рух)
- ▶ Роль ЗМІ та освіти як інших акторів процесу забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків
- ▶ Важливість статистичних даних і досліджень

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Гендерна рівність як одна із цінностей Європейського Союзу

- ▶ права людини, демократія та верховенство права заявлено як основні цінності для ЄС
- ▶ 2007 рік було проголошено «Роком рівних можливостей для всіх»
- ▶ довготривала історія розбудови політики гендерної рівності
- ▶ держави-члени ЄС відрізняються між собою

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Гендерна рівність у документах ЄС

- ▶ Основні документи ЄС: статті про недискримінацію, рівні права і можливості для жінок і чоловіків
- ▶ Забезпечення гендерної рівності на ринку праці

Римські договори (1957), стаття 119:

*«Чоловіки і жінки повинні отримувати рівну оплату праці за рівноцінну роботу»,
«рівна оплата праці без дискримінації на основі статі»*

- ▶ **Маастрихтський договір (1992)**, стаття 2: йдеться про цінності, які характеризуються *«плюралізмом, недискримінацією, терпимістю, справедливістю, солідарністю та рівністю жінок і чоловіків»*
- ▶ **Хартія фундаментальних прав ЄС (2000)**, стаття 23: *«Рівність між чоловіками і жінками має бути забезпечена у всіх сферах, включаючи зайнятість, роботу і заробітню плату. Принцип рівності не суперечить ідеї збереження або прийняття заходів, що передбачають особливі переваги на користь недостатньо представленої статі».*
- ▶ У **Лісабонському договорі (2007)** до тематики гендерної рівності на ринку праці (статті 1 і 2) і боротьби із дискримінацією на основі статі (стаття 5) додаються такі як подолання торгівлі людьми, зокрема, жінками і дітьми (статті 63, 69), подолання насильства у сім'ї

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Подвійний підхід у гендерній політиці ЄС

- ▶ «Гендерна пріоритетизація» (або гендерний мейнстрімінг, gender mainstreaming) як глобальна стратегія втілення гендерної політики
- ▶ Спеціальні заходи у гендерній політиці на рівні ЄС – це законодавство, інформаційно-просвітницькі кампанії, фінансові програми

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Особлива увага із 2000–х років

- ▶ Рамкова стратегія Європейської спільноти із гендерної рівності (2001–2005): економічні питання, рівна участь у публічній сфері, зміна гендерних ролей і стереотипів
- ▶ Дорожна карта із забезпечення гендерної рівності (2006–2010): 6 основних пріоритетів – економічна участь, робота та сім'я, прийняття рішень, гендерні стереотипи, гендерне насильство, ситуація у інших країнах
- ▶ Стратегія забезпечення рівності між жінками та чоловіками (2010–2015): *«жінки недостатньо представлені в процесі прийняття рішень, як в парламентах і національних урядах»*

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Інституційне забезпечення гендерної рівності

- ▶ «Трійка» головування (Trio Presidency):
«Спільна декларація із рівності між чоловіками і жінками»
- ▶ Комітет Європейського Парламенту із прав жінок і гендерної рівності

Партнерські утворення

- ▶ Група високого рівня із гендерної пріоритетизації (High-Level Group on Gender Mainstreaming)
- ▶ Консультативний комітет із забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Інституційне забезпечення гендерної рівності

Комісія із правосуддя,
споживачів і гендерної
рівності

(Justice, Consumers and
Gender Equality)

Комісарка ЄК Вера Юрова

Європейський інститут з питань гендерної рівності

- ▶ засновано у грудні 2006 року
- ▶ Фактично працює лише п'ять років (перший річний план роботи з'явився лише в 2010 році)
- ▶ знаходиться у Литві (Вільнюсі)

<http://eige.europa.eu/>

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Сфери діяльності інституту

- ▶ Пекінська платформа дій (Beijing Platform for Action),
- ▶ Індекс гендерної рівності (Gender Equality Index),
- ▶ гендерна пріоритетизація (Gender Mainstreaming),
- ▶ гендерне насильство (Gender-based Violence),
- ▶ чоловіки і гендерна рівність (Men and gender equality),
- ▶ тренінги із гендерних питань (Gender training)
- ▶ «ЄвроГендерна мережа»

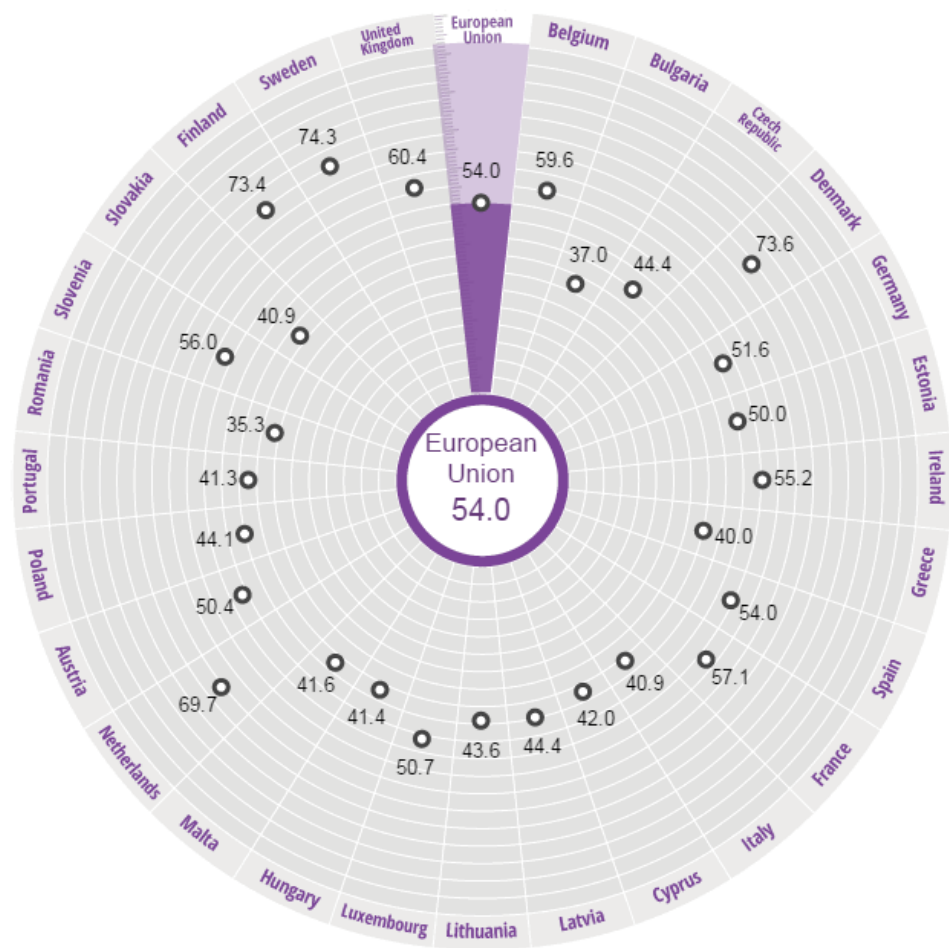
Індекс гендерної рівності (2013)

Значення індексу:

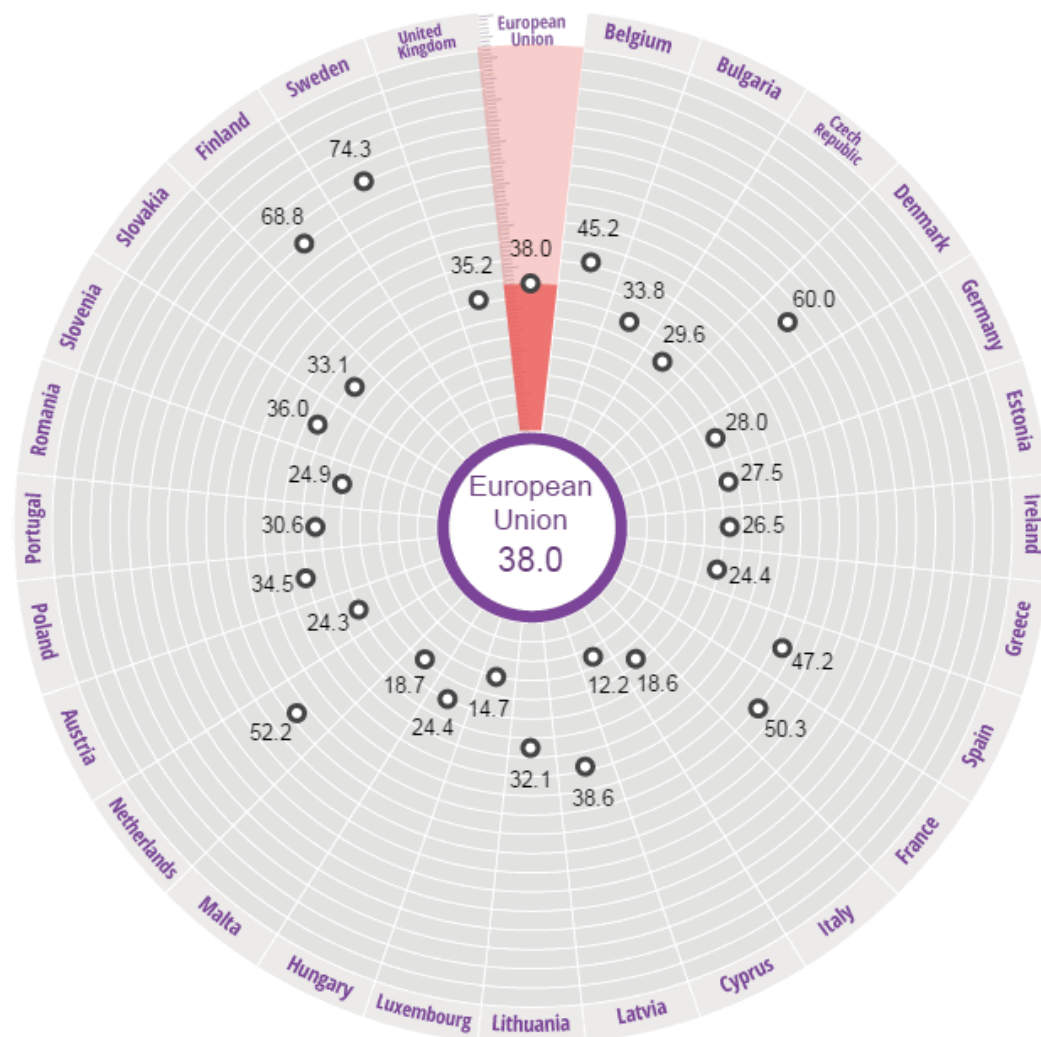
1 – повна нерівність,
100 – повна рівність

Показники індексу:

- ▶ Робота
- ▶ Гроші
- ▶ Знання
- ▶ Час
- ▶ Влада
- ▶ Здоров'я

Компонента влади Індексу гендерної рівності

Позитивні заходи (гендерні квоти) і країни ЄС

**«Глобальна база даних квот для жінок»
(«Global Database of Quotas for Women»)**

Два основні типи квот:

- 1) законодавчі (legislative)
- 2) добровільні партійні (volunteer party).

**GENDER
STUDIES**

**SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV**
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

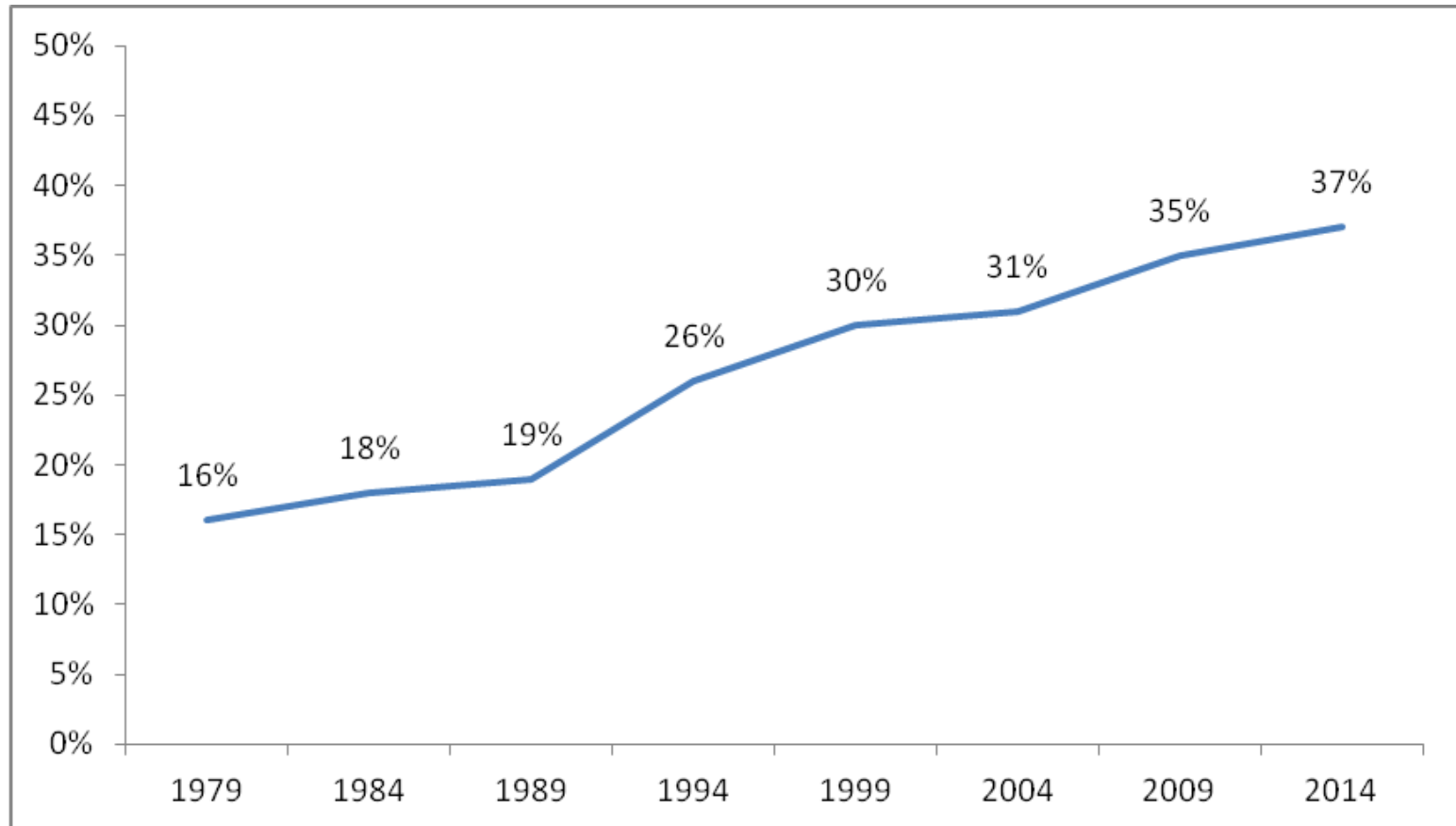
Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Гендерні квоти у країнах ЄС

- ▶ **Законодавчі квоти:** в Бельгії, Греції, Ірландії, Іспанії, Італії, Польщі, Португалії, Словенії та Франції.
- ▶ **Добровільні партійні квоти:** Австрія, Велика Британія, Греція, Іспанія, Італія, Кіпр, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Німеччина, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Франція, Хорватія, Чехія, Швеція.

Представництво жінок у Європейському Парламенті, 1974–2014 роки

Жінки при владі: ситуація в країнах ЄС

- ▶ Більше 40% жінок у парламентах: лише в трьох країнах ЄС – в Іспанії (41%), Фінляндії (43%), Швеції (44%).
- ▶ Більше 30% жінок у національних парламентах 8 країн: Австрії (31%), Бельгії (39%), Данії (38%), Італії (31%), Нідерландів (37%), Німеччини (37%), Португалії (31%), Словенії (37%).
- ▶ Найгірша ситуація: в Угорщині (10%), Кіпрі (13%), Мальті (13%), Румунії (14%), Ірландії (16%), Латвії (18%), Словаччині (19%), Чехії (19%).

Лобіювання жіночого представництва: Європейське жіноче лобі

- ▶ Найбільша парасолькова організація жіночих об'єднань у ЄС, які працюють із питаннями жіночих прав і рівних можливостей жінок і чоловіків
- ▶ Засноване в 1990 році
- ▶ Наразі нараховує більше 2500 організацій із 31 країни
- ▶ Мережа Європейського політичного менторства

Збільшення можливостей жінок через освіту: Жіноча народна школа у Швеції

- ▶ Приклад так званої низової ініціативи стосовно освіти і жіночого руху
- ▶ поєднання різноманітних жінок із різним соціальним походженням, які повинні при цьому співпрацювати
- ▶ контакти із гендерними дослідницями та академічною спільнотою

KVINNOFOLKHÖGSKOLAN

Ставлення мешканців і мешканок ЄС до питань гендерної рівності

- ▶ Європейська Комісія вивчає громадську думку в ЄС із 1973 року
- ▶ ЄК постійно моніторить ситуацію із дискримінацією та нерівністю. Періодичні опитування населення ЄС (наприклад, «Євробарометр»), стосуються, зокрема, відчуття дискримінації за статтю, виокремлення найбільш дискримінаційних сфер суспільства тощо.
- ▶ «Дискримінація в ЄС у 2012 році»: дискримінацію на основі гендеру вважали дуже поширеною (widespread) 31% європейців (і аж 45% шведів – більша чутливість до дискримінації)
- ▶ Соціально-демографічними і культурними чинниками сприйняття гендерної дискримінації виявилися такі: особистий досвід дискримінації, приналежність до групи меншин, «ліві» політичні уподобання, бути жінкою, мати вищий рівень освіти.

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Результати опитувань

- ▶ У кінці 2014 році було проведене спеціальне вивчення громадської думки європейців стосовно гендерної рівності
- ▶ 94% вважають, що рівність між чоловіками і жінками – це основоположне право
- ▶ Три із п'яти європейців (62%) відповіли, що гендерна нерівність поширена в їх країні, а близько однієї десятої (11%) – «дуже поширена»
- ▶ Європейці (51%) вважають, що гендерні стереотипи найбільш поширені у робочому середовищі. Політика виявилася на 4 місяці (після реклами і медіа): 28% обрали її як сферу розповсюдження гендерних стереотипів.

Гендерна рівність як декларована цінність в Україні

- ▶ Міжнародні документи та міжнародні зобов'язання стосовно забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків
- ▶ Конституція України (стаття 24)
- ▶ Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005)
- ▶ 2007 рік в Україні було проголошено **Роком гендерної рівності**
- ▶ Державна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Національний огляд виконання Пекінської декларації та Платформи дій (2014) – успіхи

- ▶ створення нормативно–правової бази з питань гендерної рівності, інституційного механізму із забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків;
- ▶ посилення сектору громадських організацій, що займаються проблемами гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок, відбувається одночасно із підвищенням гендерної чутливості неурядового сектору взагалі;
- ▶ розвиток гендерної освіти;
- ▶ вдалося створити систему попередження та протидії гендерному насильству.

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Національний огляд виконання Пекінської декларації та Платформи дій (2014) – проблеми

- ▶ **брак політичної волі** щодо реалізації гендерних перетворень;
- ▶ **низьким є рівень представленості жінок** у суспільному та політичному житті;
- ▶ **стійкість стереотипів** щодо розподілу ролей чоловіків і жінок у суспільстві та сім'ї (система освіти та ЗМІ);
- ▶ **збереження високого рівня гендерної сегрегації** (горизонтальної та вертикальної) на ринку праці;
- ▶ **недостатня правова обізнаність** громадян з питань гендерної дискримінації.

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Жінки в українській політиці

- ▶ Women in National Parliaments, Inter-Parliamentary Union: Україна посідає аж 105 місце у рейтингу із лише 12% жінок у Верховній Раді.
- ▶ Міжфракційне депутатське об'єднання «Рівні можливості» у Верховній Раді, в КиївРаді та у Вінницькій обласній раді
- ▶ Проект «Жінки у політиці», Всеукраїнська ГО «Жіночий консорціум України», вибори 2012, 2014, 2015 року
- ▶ «Жінки – це 50% успіху України»
<http://50vidsotkiv.org.ua/>

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у виборчому процесі) № 1456 від 12.12.2014

У пояснювальній записці до проекту Закону України акцент на євроінтеграційні наміри України:

Обравши європейський вектор розвитку, Україна прагне подальшого зближення з Європою та відповідно впровадження європейських стандартів урядування.

З огляду на підписання та ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україні потрібно активізувати свої зусилля для того, аби виконати міжнародні зобов'язання щодо стану демократії та гендерної рівності в країні.

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Хто відповідальні?

- ▶ Відповідно до Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію, схваленого розпорядженням Кабміну від 17 вересня 2014 року №847–р. імплементацію статей Угоди про асоціацію щодо забезпечення гендерної рівності та рівних можливостей для чоловіків та жінок у сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, процесу прийняття рішень, а також недискримінації покладено на **Міністерство соціальної політики України**

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Що очікується?

- ▶ **Глава 21**
Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей
- ▶ **Стаття 419**
- ▶ Беручи до уваги Главу 13 («Торгівля і сталий розвиток») Розділу IV («Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею») цієї Угоди, Сторони посилюють діалог та співробітництво щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, соціального захисту, соціального залучення, гендерної рівності та недискримінації.
- ▶ **Стаття 420**
- ▶ Співробітництво у сферах, визначених у статті 419 цієї Угоди, передбачає досягнення таких цілей:
  - ▶ l) забезпечення гендерної рівності та рівних можливостей для чоловіків та жінок у сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, а також у процесі прийняття рішень;
  - ▶ m) подолання дискримінації в усіх її формах та проявах;

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Що слід зробити

- ▶ Допрацювати існуючі закони, прописати чіткіше механізм реалізації
- ▶ Прийняти Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція) і Резолюцію 1325 Ради Безпеки ООН
- ▶ Фахові щорічні статистичні дані, опитування громадської думки
- ▶ Солідарність громадського суспільства
- ▶ Ваші ідеї?

GENDER
STUDIES

SOCIOLOGICKÝ
ÚSTAV SAV
INSTITUTE FOR SOCIOLOGY OF SAS

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego

► Дякую за увагу!

*Implementation of the Project is Funded by the International Visegrad Foundation
Project # 31550123, Gender Policies and EU Integration – Experience of V4 for Eap Countries*

- Visegrad Fund

Instytut Filozofii
Uniwersytetu Jagiellońskiego